

PAPER DETAILS

TITLE: Hemsirelik Öğrencilerinin Duygu İfadeleri ve Kisilerarasi İlişki Tarzlari: Kesitsel Bir Çalışma

AUTHORS: Orkun ERKAYIRAN,Süleyman Ümit SENOCAK,Fatma DEMIRKIRAN

PAGES: 1-8

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/852126>

HEMŞİRELİK BİLİMİ
Dergisi

Journal of
NURSING SCIENCE

Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of Nursing Science

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

Orijinal Araştırma

Hemşirelik Öğrencilerinin Duygu İfadeleri ve Kişilerarası İlişki Tarzları: Kesitsel Bir Çalışma Emotion Expressions And Interpersonal Styles of Nursing Students: A Cross-Sectional Study

Orkun ERKAYIRAN ^{a,*}, Süleyman Ü. ŞENOCAK ^b, Fatma DEMİRKIRAN ^b

^a Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, AYDIN

^b Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, AYDIN

ÖZET

Giriş: Hemşirelik mesleği duygu ifade etmenin ve kişilerarası tarzların hasta bakımında önemli olduğu bir meslektir. Hemşirelik öğrencilerinin eğitim süreçlerinde geliştirilebilir olan duygu ifade etme ve kişilerarası tarzların mesleğe hazırlanma sürecinde önemli bir yeri vardır.

Amaç: Bu çalışma hemşirelik bölümü öğrencilerinin duygu ifadelerinin ve kişilerarası ilişki tarzlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel tipteki bu araştırma için çalışma 2018 yılı Mayıs ayında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında bir üniversitenin hemşirelik fakültesindeki 1062 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini G-power ile hesaplanmış olup 283 bulunmuştur. Veriler için kişisel bilgi formu, Duygu İfadeleri Ölçeği ve Kişilerarası Tarz Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel testler Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U Testi, Pearson Korelasyon ve Regresyon kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin, 74'u(%26) 1.sınıf, 89'u(%31,2) 2.sınıf, 41'i(%14,4) 3.sınıf ve 81'i(%28,4) 4.sınıftır. Öğrencilerin 206'sı(% 72,3) kız, 79'u(%27,7) erkek olup, 155'i (%54,4) akademik başarısını orta düzeyde değerlendirmiştir. Cinsiyetlerine göre duygu ifadesi puanları kızlarda yüksek olup anlamlı bir fark bulunmuştur (U=4914,000 p=.000). Kişilerarası ilişkilerinden memnun olmayan öğrencilerde baskın tarz, kaçınan tarz, öfkeli tarz ve duyarsız tarz puanları anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (U=2371.500, p=0,025; U=2238.500, p=0,010; U=2330.000, p=0.019; U=2216.500, p=0.009).

Sonuç: Araştırma sonucunda, öğrencilerin sınıfları, cinsiyeti, akademik başarıları, bireysel sosyal faaliyetlere katılma ve kişilerarası ilişkilerden memnuniyetlerinin, duygu ifadelerini ve kişilerarası tarzlarını etkilediği belirlenmiştir.

ABSTRACT

Background: Nursing is a profession where emotion expression and interpersonal styles are important in patient care. Nursing students have an important role in the process of expressing emotions and interpersonal styles which can be improved in the educational processes.

Aim: This research aimed to examine the emotion expressions and interpersonal styles of the nursing students.

Methods: This cross - sectional study was conducted in May 2018. The population of the study consists of 1062 students in the nursing faculty of a university in 2018-2019 academic year. The sample of the study was calculated by G-power and found to be 283. Personal data form, Emotion Expression Scale and Interpersonal Style Scale were used for the data. Descriptive statistical tests Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U Test, Pearson Correlation and Regression were used to evaluate the data.

Results: The students participating in the research, 74 (26%) were 1st grade, 89 (31.2%) were 2nd grade, 41 (14.4%) were 3rd grade and 81 (28.4%) and 4th. The students, 206 (72.3%) were female, 79 (27.7%) were male, and 155 (54.4%) rated their academic achievement as moderate. There was a significant difference between the subscale style scores of the Interpersonal Style Scale according to the grades (KW = 15.067, p = 0.002). According to gender, emotion expression scores were higher in girls and a significant difference was found (U = 4914,000 p = .000). The dominant style, avoidant style, angry style and insensitive style scores of the students who were not satisfied with the interpersonal relationships were significantly higher (U = 2371.500, p = 0.025; U = 2238.500, p = 0.010; U = 2330.000, p = 0.019; U = 2216.500, p = 0.009).

Conclusion: As a result, students' classes, gender, participation in social activities and satisfaction with their interpersonal relationships affected their emotion expressions and their interpersonal styles.

Keywords: Emotion Expression, Interpersonal Style, Nursing Student

Anahtar Kelimeler: Duygu ifadesi, Hemşirelik Öğrencileri, Kişilerarası tarz.

☆Bu çalışma 20-23 Kasım 2018 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen 5. Uluslararası ve 9. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

*Sorumlu Yazar: Orkun ERKAYIRAN

Adres: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, AYDIN

e-posta: orkunerkayiran@gmail.com

Geliş tarihi: 21.10.2019 Düzeltme Tarihi: 25.10.2019 Kabul tarihi: 01.10.2019

Giriş

Hemşireler, çalışma hayatlarında, hasta, hasta yakınları ve meslektaşları ile ilişkileri sırasında duygu durumlarını etkileyebilecek birçok durumla karşılaşır.

Hemşirelik uygulamaları, genellikle duygu yoğunluğu içeren koşullarda çalışmayı gerektirmektedir. Bununla birlikte, hemşirelik eğitimi veren kurumların öğrenci hemşirelerin duyguları anlama ve duygu ifade etmelerini geliştirme konusuna yeteri kadar önem vermedikleri görülmektedir (Hayward ve Tuckey, 2011; Kozlowski, Hutchinson, Hurley, Rowley ve Sutherland, 2017).

En basit yüz yüze karşılaşmadan, duygusal ifadeler içeren karmaşık sosyal etkileşimlere kadar tüm sosyal ilişkiler göz önüne alındığında, günlük duygu eylemleri bireyin sosyal yaşamının önemli bir alanını kapsar (Gross ve Thompson, 2007). Duygular, bireylerin çevreye uyumlu bir şekilde tepki vermelerine neden olan bilişsel, fizyolojik ve davranışsal, değişiklikleri yakından etkilemektedir (Sapolsky, 2007).

Duygu ifadesi sıklıkla başkaları ile ilişkilerin kurulmasında ve korunmasında yardımcı olabilecek duygusal ve davranışsal tepkileri ifade etmektedir (Keltner ve Haidt, 1999). Duyguların olumsuz bir şekilde ifade edilmesinin bile, sosyal açıdan faydalı olduğu iddia edilmektedir (Kennedy-Moore ve Watson, 2001). Örneğin, bireylerin korku ve hüznün duygusunu ifade etmeleri, kişilerde zor durumda olan kişiye yardım etme şeklindeki bir sosyal davranışa yol açmaktadır (Lench, Tibbett ve Bench, 2016; Marsh ve Ambady, 2007).

Duyguların ifadesinin kişilerarası ilişkilerde neden olduğu sosyal sonuçlara ilişkin farklı inanışlar vardır. Bazı bireyler, kendi gerçek ve otantik duygu ifadelerinin, olumlu sosyal etkileşimleri sürdürmek için önemli olduğuna inanır ve buna uygun olarak duygularını doğal ve kısıtlama olmadan ifade ederler. Buna karşın bazı bireyler ise, kontrolsüz bir duygu ifadesinin olumsuz olarak algılanabileceğinden duygularını gizlemenin doğru olduğuna inanmaktadırlar. Araştırmalar, duyguları bastırma yoluyla düzenleme girişimlerinin daha yetersiz sosyal sonuçlara yol açtığını göstermektedir (Butler ve ark., 2003; Gross, 2002; Singh ve Mishra, 2011).

Duygu ifadesinin sosyal ilişkilere katkısı göz önüne alındığında, duygu ifadesinin daha fazla engellenmesinin yetersiz kişilerarası iletişime ve yetersiz sosyal sonuçlara yol açması beklenmektedir. Bunun yanı sıra, duyguları daha fazla ifade etmenin sosyal ilişkileri ve etkileşimleri destekleyeceği söylenebilir.

Alişkanlıkları duygu bastırma eğiliminde olan insanlar, sadece olumsuz duyguları değil, aynı zamanda olumlu duyguları da baskılarlar (Gross ve John, 2003). Otta ve ark.(1996) olumlu duygu ifadesinin çeşitli olumlu sosyal sonuçlarla ilgili olduğunu ifade etmektedirler (Otta, Abrosio ve Hoshino, 1996). Yapılan bir çalışma, olumlu bir duygu ifadesinin yansıması olan gülümsemenin diğer insanlar tarafından nezaket, samimiyet, yetkinlik ve çekicilik ile ilgili olduğunu algılandığını bulmuşlardır (Otta ve ark., 1996). Ayrıca, daha çok gülümseyen insanları diğer insanlar daha sosyal bireyler olarak algılama eğilimindedirler (Reis ve ark., 1990). Bu nedenle, olumlu duyguların bastırılması, duygu ifadesinin engellenmesi, insanların daha az ulaşılabilir görünmesine neden olabilir, bu da ilişki kurmalarını ve ilişkilerini geliştirme davranışlarını etkileyebilir. Olaylara, durumlara,

davranışlara cevap olarak olumlu duyguların ifade edilmesi, kişilerarası etkileşimde iki tarafa da karşılıklı olarak fayda sağlamakta ve bu davranışların pekiştirilmesine yol açmaktadır (Keltner ve Kring, 1998). Kişilerarası ilişkilerde, ilişkinin sürecini ve gelişimini etkileyecek duyguların ifade edilmesinin aksine baskılanması, etkileşimleri olumsuz etkileyebilmektedir.

Duygu ifadesinin bastırılması, bireylerin duyguları bastırırken içsel deneyimlerini ve bu deneyimin sosyal çevre ile etkileşimlerini nasıl etkileyebileceğini düşünmek de önemlidir. Bireyler duygularını ifade etseler de etmeseler de bu sırada bir takım içsel yaşantı deneyimlerler. Duyguları ifade etmemeyi başarsalar da içsel yaşantılarını engellemeleri zordur. Duygu ifadesinin ve içsel yaşantıların baskılanması, bireylerin duygusal durumlarının daha da şiddetlenmesine yol açmaktadır (Gross ve John, 2003; Gross ve Levenson, 1997; Webb, Miles ve Sheeran, 2012). Bu durum, olumsuz duyguları sık sık bastıran bir kişinin, olumsuz duygu durumunu kötüleştirme ve uzatma riski altında olabileceği anlamına gelmektedir. Bunun sonucu olarak, araştırmalar, duygu ifadesini bastırmanın ruh sağlığının daha kötü, ve daha yüksek depresyon düzeyleri ile ilişkili olduğunu göstermiştir (Beblo ve ark., 2012; Gross ve Levenson, 1997; Haga, Kraft ve Corby, 2009). Ayrıca olumsuz duyguların bastırılmasının sosyal motivasyonun azalması, sosyal geri çekilmenin artması (Whelan ve Zelenski, 2012) ve bir dizi olumsuz sosyal sonuçla ilişkili olduğu bildirilmektedir (Beach, Katz, Kim, ve Brody, 2003; Jaycox ve ark., 2009; Tse ve Bond, 2004). Yapılan çalışmalarda, duygu ifadesinin baskılanmasının durumunda eşlik eden duyguların sıklıkla kişinin gerçek duyguları olmadığı ve bunların daha zayıf sosyal etkileşimlere neden olduğu bildirilmektedir (English ve John, 2013; Gross ve John, 2003; Impett ve ark., 2012; Le ve Impett, 2013).

Duyguların insan yaşamı için önemli olmakla birlikte özellikle insanların manevi yaşamlarıyla ilgili olduğu görülmektedir (Nussbaum, 2001). Modern sağlık kurumları hem hastalar hem de çalışanlar için duygusal olarak zorlayıcı olabilir (Firth-cozens, Jenny ve Cornwell, 2009). Hemşirelik uygulamalarında duyguların önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir (van der Cingel, 2009). Scott (2000), hastanın gereksinimine uygun ve "ahlaki bir algı" içeren, etik açıdan duyarlı hemşirelik bakımı için, klinik hemşirelik uygulamalarında duyguların gerekliliğini tartışmaktadır (Scott, 2000). Bu açıdan bakıldığında duygular hemşirelik uygulamaları ve eğitimi için çok önemli bir yere sahip olabilir (Scott, 2000; van der Cingel, 2009, 2014). Hastalık, sakatlık ve ölüm genellikle hastalar ve yakınları için çeşitli duygular yaratır ve bu duygular sağlık çalışanlarının duygularını ister istemez etkiler. Allen, Ploeg ve Kaasalainen (2012), hemşirelerin bu duygularla etkili bir şekilde çalışması gerektiğini; bu nedenle, hemşire eğitimcilerinin hemşirelik öğrencilerine bu duyguları anlamalarını sağlama ve bunları kendilerine veya hastalarına zarar vermeyecek şekilde yönetmeleri ve ifade etmelerini öğretmelerinin önemli olduğu vurgulanmaktadır (Allen, Ploeg, ve Kaasalainen, 2012). Wallbank ve Proctor (2013), hemşirelik bakımının duygusal yönleriyle çalışma yeteneğinin, hemşirelik bakımının kriteri olduğu düşüncesini savunmaktadır (Wallbank ve Procter, 2013). Curtis (2013), bu konuda hemşirelik eğitiminde, hastaların duygusal gereksinimlerin karşılanmasında hemşireliğin sınırlarının nerede olması gerektiği

konusunda tam bir netlik bulunmadığını ve çoğunlukla olumsuz duyguların bastırılmasının gerektiğinin öğretildiğini iddia etmektedir (Curtis, 2013). Bu literatür bilgileri, hemşirelerin ve hemşire eğitimcilerinin çalışmalarının duygusal yönleriyle ilgilenmeleri gerektiği doğası ve kapsamı ile ilgili sorular ortaya koymaktadır. Duygular ve duygu ifadeleri karmaşık ve geniş kapsamlı konular olsa da, hemşirelik ve hemşirelik öğrencilerinin eğitiminde bazı yazılı olmayan duygu ifadesi türlerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Hemşirelerin “cesur” bir ifadesini olması, ya da kendilerini sevinç, keder, zevk, üzüntü hissediyormuş gibi göstermeleri alışılmış bir beklenti değildir. Onlar, kendilerini acıdan etkilenmeyen, hatta acılara katlanan bir şekilde sunarlar. Schutz ve DeCuir (2002), bunun mesleki uygulamalarda duyguların, kamusal ve özel yaşantılarda ifade edilmesinin sosyal, kültürel ve tarihi özelliklerden etkilendiğini ileri sürmektedir (Schutz ve DeCuir, 2002). Tarihsel olarak profesyonel hemşirelik uygulamaları büyük ölçüde erkeklerin tıbbi ideolojilerinden etkilenmiş ve şekillendirilmiştir (Dickson, 1993). McQueen (2004), bu etkinin geleneksel olarak hemşirelerden hastalarıyla ilişkilerinde nesnel olmaları ve duygularını gizleyerek profesyonel bir engel oluşturmalarının beklendiği anlamına geldiğini öne sürmektedir (McQueen, 2004). George (2000) ve Schutz ve DeCuir (2002), bu durumu duyguların rasyonelliğe aykırı olarak düşünülmesi ile açıklamaktadır (George, 2000; Schutz ve DeCuir, 2002).

Littlejohn ve ark. (2012), hemşirelerin duygularını çalışma ortamı dışında bırakmalarına yönelik geleneksel bir beklentinin olduğunu savunmaktadırlar (Littlejohn, 2012). Bruenro ve ark. (2010), ise sağlık profesyonellerinin hasta bakımında yaşadığı duygular karşısında, duygularını ifade edememeleri nedeniyle adeta duyguları ile boğulma riski taşıdıklarını vurgulamaktadır (Brunero, Lamont ve Coates, 2010).

Bütün bu çalışmalarda ifade edildiği gibi, hemşirelerin hasta bakımında duygu ifadelerini baskılaması, hastaları bakımı ve hemşirenin sağlığını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Hemşirelik öğrencileri, diğer üniversite öğrencileri gibi, gençlerin yaşadığı sorunlarla karşılaşmakla birlikte, sağlık alanında öğrenci olmanın güçlükleri ile de baş etmek durumundadırlar. Sağlık bakım sisteminin güçlükleri (hastane rutinleri, hasta bakımı, sağlık bakımına karar verme, ölüme tanık olma gibi), sağlıklı ve hasta bireyin bakımına aktif olarak katılan hemşirelik öğrencileri üzerinde stres yaratıcı etkiye sahip olduğu bilinmektedir (Muro, Tomas, Moreno ve Rubio, 2002). Hemşirelik öğrencilerinin, öğrenci iken ve mesleğe başladıklarında yaşadıkları stresli yaşam olayları karşısında duygu ifade etmeleri önemlidir.

Hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri süresince duyguların önemi ve duygu ifade etme konusunda eğitim almalarının, mezuniyet sonrasında hemşire olarak çalışacakları zamanlarda bakım verdikleri hastaları ile olan etkileşimlerinde olumlu katkısı olacağı söylenebilir.

Duygu, doğası gereği kişilerarası ilişkilere doğrudan etki etmektedir. Kişiler duygu ifadeleri ile kişilerarası ilişkilerinde kendilerine özgü bir tarz geliştirirler. Kişilerarası tarz, bireyin kişilerarası ilişkilerde kendine özgü olarak sergilediği davranış eğilimleri ve kişilik örüntüleri olarak tanımlanmaktadır (Buss, 1983). Kişilerarası tarz, bireyin kişilerarası ilişkilerde belirli bir durum karşısında gösterdiği bir davranıştan daha çok, genel olarak durumlar karşısında gösterdiği temel davranış eğilimini ifade etmektedir (Karşı, 2008). Literatürde

kişilerarası tarz, farklı boyutlarda ele alınmıştır. Şahin ve arkadaşları (2011), kişiler arası tarzları öfkeli tarz, kaçınan tarz, alaycı tarz, duysız tarz, manipulatif tarz ve baskın tarz olarak sınıflandırılmıştır (Hisli Şahin, Durak Batigün ve Koç, 2011).

Aled (2007), hemşirelik literatüründe kişilerarası becerileri tartışan, özellikle hemşirelik eğitiminde çok az araştırma bulunduğunu, buna karşın zengin bir iletişim becerileri araştırmaları ve literatürleri kaynağı bulunduğunu savunmaktadır (Aled, 2007).

Duygu ifadesi, kişilerarası ilişkilerde karşıdaki kişiye var olan durum ile ilgili duygunun sağlıklı bir şekilde ifade edilmesi için önemlidir. Çoğu zaman duyguların farkına varılmadığı ya da duyguların ifade edilmemesinin, kişilerarası ilişkilerin kalitesine olumsuz şekilde etki ettiği söylenebilir. Hemşirelik mesleğinin doğası gereği kişilerarası ilişki tarzının, hemşirelik bakımında önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Hemşirelerin bakım verirken hasta, hasta yakını ve ekip üyeleri ile olan ilişkilerinde sağlıklı ve etkili kişilerarası ilişkiler kurmasında duygularını ifade etmeleri, ilişkilerinde etkili ve başarılı olmalarını dolayısıyla kaliteli bakım vermelerini sağlayacaktır.

Hemşirelik eğitiminde, öğrencilerin duygu ifadeleri ve bununla ilişkili olarak kişilerarası tarzlarının değiştirilmesi ve geliştirilmesi meslek hayatlarında bakım kalitesini arttıracığı söylenebilir. Bütün bu bilgiler ışığında, bu konunun araştırılması önemli görülmektedir. Bu çalışma hemşirelik bölümü öğrencilerinin duygu ifadelerinin ve kişilerarası ilişki tarzlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Soruları

Hemşirelik öğrencilerinin duygu ifadeleri nasıldır?

Hemşirelik öğrencilerinin kişilerarası ilişki tarzları nasıldır? Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri duygu ifadeleri ve kişilerarası ilişki tarzlarını etkilemekte midir?

Hemşirelik öğrencilerinin duygu ifadelerini ve kişilerarası ilişki tarzlarını etkileyen değişkenler nelerdir?

Amaç

Bu çalışma hemşirelik bölümü öğrencilerinin duygu ifadelerinin ve kişilerarası ilişki tarzlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Çalışma, kesitsel tipte bir araştırmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Çalışma, Türkiye'nin batısında yer alan bir üniversitenin Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinden 2017-2018 eğitim öğretim yılında, Şubat-Mayıs 2018 arasında yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni/ Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında bir üniversitenin Hemşirelik Fakültesinde eğitim gören 1062 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini G-power ile hesaplanmış olup 283 bulunmuştur. Araştırma verilerinin toplanmasında olası veri kaybını engellemek amacıyla desen etkisi 1,1 alınarak örneklem 311 olarak hesaplanmıştır. Tabakalı örneklem yöntemine göre çalışma için 1-2-3 ve 4.sınıf öğrencilerinden sırasıyla 83, 95, 47 ve 86 öğrenciden veri toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışma verilerinin toplanmasında, araştırmacılar tarafından oluşturulan 27 soruluk kişisel bilgi formu ve Duyguları İfade etme ölçeği ve Kişilerarası Tarz ölçeği kullanılmıştır.

Duyguları İfade Ölçeği (DİÖ)

Duyguları İfade Ölçeği King ve Emmons (1990) tarafından geliştirilmiştir. Genel duygu ifadelerini ölçmek amacıyla kullanılmaktadır (King ve Emmons, 1990). Türkçe'ye uyarlaması Kuzucu (2006) tarafından sözel ve sözel olmayan biçimde hem kişiler arası ilişkilerde, hem de kişiler arası ilişkilerden bağımsız olarak duyguları ne kadar ifade ettiğimizi ölçmek amacıyla üniversite öğrencileri üzerinde geliştirilmiştir (Kuzucu, 2011). Toplam 16 maddeden oluşan ölçeğin maddeleri “olumlu” ve “olumsuz” ile “yakınlık” duygularının ne kadar ifade edildiğini değerlendiren maddelerden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 6 ve 14. maddeler negatif maddelerdir ve bu nedenle ters puanlamayı gerektirmektedir. Ölçek 7’li likert tipi olup “kesinlikle katılmıyorum” (1) - “kesinlikle katılıyorum” (7) ifadelerine göre işaretlenmektedir. Ölçeğin puanları hesaplanırken, her bir madde toplanarak toplam puan elde edilmektedir; yüksek puan duyguları ifade etme eğiliminin yüksekliğini göstermektedir.

Kişilerarası Tarz Ölçeği(KTÖ)

Şahin ve ark (2007) tarafından bireylerin kişilerarası ilişkilerde nasıl bir tarz kullandıklarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir (Hisli Şahin, Durak Batıgün ve Koç, 2011). Altmış maddeden oluşan bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Maddeler “Sizi ne kadar tanımlıyor” sorusuna göre cevaplanmaktadır ve %0, %25, %50, %75 ve %100 şeklinde 5’li likert tipinde cevaplanmaktadır. %0, 1 puan; %25, 2 puan; %50, 3 puan; %75, 4 puan ve %100, 5 puan ile değerlendirilmektedir. Buna göre en az 60, en fazla 300 puan alınabilmektedir. Ölçeğin faktör yapısının oluşturulması ve geçerlik-güvenirlilik çalışması yine Şahin ve ark.(2007) tarafından yapılmıştır. Yapılan çalışmada 6 faktör bulunmuştur: Bunlar “Baskın tarz” (49, 52, 51, 60, 8, 5, 59, 9, 43, 46, 48, 6, 42, 31. maddeler), “Kaçınan tarz” (36, 37, 58, 11, 50, 38, 13, 12, 35, 32, 27. maddeler), “Öfkeli tarz” (33, 54, 20, 21, 56, 34, 4, 25, 57. maddeler), “Duygudan kaçınan/duyarsız tarz” (26, 23, 28, 24, 17, 15, 29, 2, 30, 3, 39. maddeler), “Manipülatif tarz” (53, 41, 44, 45, 19, 40, 18, 16, 7, 55. maddeler), “Alaycı/küçümseyici tarz” (22, 47, 10, 1, 14. maddeler) dir. Ölçeğin güvenirlik çalışmasında Cronbach Alpha Güvenirlik analizi tekniği kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre 60 maddelik ölçeğin güvenirlik katsayısı $\alpha = .93$ olarak bulunmuştur. Faktör alt ölçekleri için elde edilen güvenirlik katsayıları ise “Baskın Tarz” alt ölçeği için $\alpha = .88$ (madde sayısı 14); “Kaçınan Tarz” alt ölçeği için $\alpha = .79$ (madde sayısı 11); “Öfkeli Tarz” alt ölçeği için $\alpha = .79$ (madde sayısı 9); “Duygudan Kaçınan Tarz” alt ölçeği için $\alpha = .77$ (madde sayısı 11); “Manipülatif Tarz” alt ölçeği için $\alpha = .74$ (madde sayısı 10); “Küçümseyici Tarz” alt ölçeği için de $\alpha = .67$ (madde sayısı 5) olarak bulunmuştur (Şahin ve ark. 2007).

Veri Toplama Yöntemi

Çalışmaya katılımda her sınıftan dâhil edilecek öğrencilerin ders saatlerinde, çalışmaya katılımda gönüllü olan öğrencilere anket verilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verilerinin analizinde eksik verileri olan anketler dışlanmış olup 285 öğrenciden toplanan veriler analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel testler, Kruskal-Wallis, One-Way ANOVA, Pearson Korelasyon ve Regresyon testi kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 21 programı kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın etik kurul izni, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul’unun 28.03.2018 tarihli toplantısında 2018/23 protokol numarası ile alınmıştır. Araştırma için kurum izni Hemşirelik Fakültesi Dekanlığından alınmış olup, verilerin toplanması esnasında öğrencilerden sözlü onam alınmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında, öğrencilerin yaş aralıkları (17-34) ve ortalama $\pm$ standart sapmaları (20.77 ± 1.889) bulunmuştur. 74’ü(%26) 1.sınıf, 89’u(%31,2) 2.sınıf, 41’i(%14,4) 3.sınıf ve 81’i(%28,4) 4.sınıftır. Öğrencilerin 206’sı(% 72,3) kız, 79’u(%27,7) erkek olup, 155’ü(%54,4) akademik başarısını orta düzeyde değerlendirmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Sosyo-Demografik Özellikler	n	%
Sınıf		
1. sınıf	74	26,0
2. sınıf	89	31,2
3. sınıf	41	14,4
4. sınıf	81	28,4
Cinsiyet		
Kız	206	72,3
Erkek	79	27,7
En uzun süre yaşadığı yer		
Köy	45	15,8
İlçe	109	38,2
İl merkezi	57	20,0
Büyük şehir	74	26,0
Hemşireliği Tercih Etme		
Puanı bu bölümü uygun	64	22,5
Aile isteği	42	14,7
İş bulma imkânı var	106	37,2
Mesleği sevdiği için	73	25,6
Algıladıkları Akademik başarı		
Kötü	16	5,6
Orta	155	54,4
İyi	114	40,0
Mezun oldukları lise		
Lise	40	14,0
Sağlık Meslek Lisesi	20	7,0
Anadolu Lisesi	217	76,1
Fen Lisesi	8	2,8
Bireysel Sosyal Faaliyetlere Katılım		
Katılma	243	85,3
Katılmama	42	14,7
Aile ile Sosyal Faaliyetlere Katılım		
Katılma	227	79,6
Katılmama	58	20,4
Arkadaş ile sosyal Faaliyetlere Katılım		
Katılma	272	95,4
Katılmama	13	4,6
Kişilerarası İlişkilerden Memnuniyet Durumu		
Memnun olan	260	91,2
Memnun olmayan	25	8,8
Kişilerarası İlişkilerde Kendini İfade Etmesi		
İfade eden	202	70,9
İfade etmeyen	83	29,1
Annenin Kişilerarası İlişkilerde Kendini İfade Etmesi		
İfade eder	207	72,6
İfade etmez	78	27,4
Babanın Kişilerarası İlişkilerde Kendini İfade Etmesi		
İfade eder	200	70,2
İfade etmez	85	29,8

Tablo 2. Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Kişilerarası Tarz Ölçeği ve Duygu İfade Etme Ölçeğinin Sıra ortalamalarının Karşılaştırılması									
Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri			Kişilerarası Tarz Ölçeği						Duygu İfade Etme Ölçeği
			Baskın Tarz	Kaçınan Tarz	Öfkeli Tarz	Duyarsız Tarz	Manipülatif Tarz	Küçümseyici Tarz	
Sınıf	n		Sıra Ortalaması (Mean Rank)						
1.sınıf	74		126,18	134,60	132,14	130,99	139,98	120,04	141,87
2.sınıf	89		157,97	161,02	159,41	156,80	154,61	161,89	135,23
3.sınıf	41		147,66	139,02	141,91	144,90	144,88	165,59	160,61
4.sınıf	81		139,56	132,88	135,44	137,85	132,05	131,79	136,50
Test	KW		6,300	6,350	5,511	4,413	3,323	15,067	3,087
	p		,098	,096	,138	,220	,344	,002	,378
Cinsiyet	n		Sıra Ortalaması (Mean Rank)						
Kız	206		128,26	129,49	135,16	125,61	129,46	131,62	156,62
Erkek	79		181,43	178,22	163,44	188,35	178,31	172,66	99,61
Test	MWU		5101,000	5354,500	6522,500	4554,500	5347,500	5793,500	4667,000
	p		,000	,000	,009	,000	,000	,000	,000
Akademik Başarı	n		Sıra Ortalaması (Mean Rank)						
Kötü	16		187,19	192,63	174,84	181,13	165,72	158,19	77,80
Orta	155		146,65	145,89	146,37	144,64	143,51	147,64	132,35
İyi	114		131,83	132,11	133,95	135,42	139,12	134,57	161,36
Test	KW		7,010	7,994	4,030	4,459	1,476	2,238	17,877
	p		,030	,018	,133	,108	,478	,327	,000
Hemşireliği Tercih Etme	n		Sıra Ortalaması (Mean Rank)						
Puanı bu bölümü uygun	64		131,73	131,97	134,57	137,80	131,42	151,39	131,68
Aile isteği	42		126,14	134,63	135,73	132,61	134,85	129,37	122,63
İş bulma imkânı var	103		142,52	139,90	138,80	142,66	142,61	140,73	146,11
Mesleği sevdiği için	72		122,36	119,88	116,62	123,47	123,32	126,02	152,69
Test	KW		3,204	2,939	3,814	2,622	2,654	3,976	4,893
	p		,361	,401	,282	,454	,448	,264	,180
Mezun Oldukları Lise	n		Sıra Ortalaması (Mean Rank)						
Lise	40		142,22	119,92	121,40	128,51	124,29	130,64	124,34
Sağlık Meslek Lisesi	20		125,38	128,03	126,58	136,73	128,18	116,58	153,98
Anadolu Lisesi	217		129,61	134,95	132,58	136,85	136,32	139,09	142,22
Fen Lisesi	8		182,29	123,64	172,58	107,08	138,50	188,14	159,38
Test	KW		4,062	1,394	2,533	1,165	,934	4,655	2,653
	p		,255	,707	,469	,761	,817	,199	,448
En uzun süre yaşadığı yer	n		Sıra Ortalaması (Mean Rank)						
Köy	45		133,98	143,68	143,84	139,51	132,19	148,38	114,47
İlçe	109		131,42	129,79	129,61	141,50	133,81	137,00	141,00
İl merkezi	57		141,26	140,28	140,52	141,34	140,58	126,43	137,50
Büyük şehir	74		126,51	121,46	120,12	117,86	130,33	140,23	159,07
Test	KW		1,161	2,996	3,452	4,622	,565	1,984	8,359
	p		,762	,392	,327	,202	,904	,576	,039

MWU:Mann Whithney U testi, KW: Kruskal Wallis testi

Öğrencilerin sınıflarına göre duygu ifade etme puanları incelendiğinde sınıflar arası anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur (KW=3.087, p=.378). Öğrencilerin cinsiyetlerine göre duygu ifade etme puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuş olup kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre puanları daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=4667.000, p=.000). Öğrencilerin akademik başarılarına göre duygu ifade etme puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (KW=17.877, p=.000). Öğrencilerin sınıflarına göre kişilerarası tarz puanları incelendiğinde alt boyutlarından küçümseyici tarz puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (KW=15.067, p=.002). Cinsiyetlerine göre kişilerarası tarz puanlarına bakıldığında Kişilerarası Tarz Ölçeğinin alt boyutları olan baskın tarz (U=5101.000, p=.000), kaçınan tarz (U=5354.500, p=.000), öfkeli tarz (U=6522.500, p=.009), duyarsız tarz (U=4554.500, p=.000), manipülatif tarz (U=5347.500, p=.000) ve küçümseyici tarz (U=5793.500, p=.000) puanları, erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre daha yüksek olup anlamlı bir fark vardır. Öğrencilerin akademik başarılarına göre kişilerarası tarz puanları incelendiğinde Kişilerarası Tarz Ölçeğinin alt boyutlarından baskın tarz (KW=7.010, p=.030) ve kaçınan tarz (KW=7.994, p=.018) puanları arasında fark olduğu bulunmuştur (Tablo 2).

Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri göre duygu ifade etme puanlarına bakıldığında bireysel sosyal faaliyete katılan öğrenciler ile katılmayan öğrenciler arasında duygu ifade etme puanları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (U=2793.500, p=.000). Öğrencilerin aileleri ile birlikte sosyal faaliyete katılma, katılmama durumlarına göre duygu ifade etme puanları arasında anlamlı bir fark

olduğu bulunmuştur (U=4905.500, p=.003). Öğrencilerin arkadaş grubu ile sosyal faaliyete katılanların, katılmayan öğrencilere göre duygu ifade etme puanları daha yüksek çıkmış olup anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (U=912.500, p=.003). Öğrencilerin sırası ile Kişilerarası ilişkilerden memnuniyet, kendini ifade etme, anne ve babasının kendini ifade etme durumlarına bakıldığında her bir sosyodemografik özelliklerde anlamlı bir fark bulunmuştur (U=1857.000, p=.000; U=6464.500, p=.002; U=6613.000, p=.019; U=7047.000, p=.022) (Tablo 3).

Tablo 3. Sosyal faaliyetlere katılım ve kişilerarası ilişki memnuniyetlerine Göre Duygu İfade etme Ölçeği Sıra Ortalamaları Karşılaştırılması

Sosyal faaliyetlere katılım, Kişilerarası ilişkilerde kendilerini ifade etme durumları		Duygu İfade Etme Ölçeği	
		Sıra Ortalaması (Mean Rank)	MWU p
Bireysel Sosyal Faaliyet Katılım			
	Katılma	152.50	2793.500 p=.000
	Katılmama	88.01	
Aile ile Sosyal Faaliyet			
	Katılma	150.39	4905.500 p=.003
	Katılmama	114.08	
Arkadaş ile sosyal Faaliyet			
	Katılma	146.15	912.500 p=.003
	Katılmama	77.19	
Kişilerarası ilişkilerden Memnuniyet			
	Memnun olan	148.36	1857.000 p=.000
	Memnun olmayan	87.28	
Kişilerarası ilişkilerde kendini ifade etme			
	İfade eden	152.50	6464.500 p=.002
	İfade etmeyen	119.89	
Annenin kişilerarası ilişkilerde kendini ifade etmesi			
	İfade eder	150.05	6613.000 p=.019
	İfade etmez	124.28	
Babanın kişilerarası ilişkilerde kendini ifade etmesi			
	İfade eder	150.27	7047.000 p=.022
	İfade etmez	125.91	

MWU:Mann Whithney U testi

Tablo 4. Öğrencilerin Sosyal faaliyetlere katılım ve kişilerarası ilişki memnuniyetlerine Göre Kişilerarası Tarz Ölçeği Sıra Ortalamalarının Karşılaştırılması

			Kişilerarası Tarz Ölçeği					
			Baskın Tarz	Kaçınan Tarz	Öfkeli Tarz	Duyarsız Tarz	Manipülatif Tarz	Küçümseyici Tarz
Arkadaş grubu ile sosyal faaliyete katılma			Sıra ortalaması					
	Katılma	272	140,80	140,81	141,63	140,76	142,02	141,42
	Katılmama	13	189,00	188,73	171,73	189,92	163,58	176,15
Test	MWU		1170,000	1173,500	1394,500	1158,000	1500,500	1337,000
	p		,039	,040	,198	,035	,356	,137
Kişilerarası ilişkilerden Memnuniyet			Sıra ortalaması					
	Memnun olan	260	139,62	139,11	139,46	139,03	140,15	140,96
	Memnun olmayan	25	178,14	183,46	179,80	184,34	172,66	164,22
Test	MWU		2371,500	2238,500	2330,000	2216,500	2508,500	2719,500
	p		,025	,010	,019	,009	,059	,177
Kişilerarası ilişkilerde kendini ifade etme			Sıra ortalaması					
	İfade eden	202	133,10	131,64	132,98	133,56	132,93	138,93
	İfade etmeyen	83	167,10	170,65	167,39	165,96	167,51	152,91
Test	MWU		6382,500	6088,000	6358,500	6477,000	6348,500	7560,500
	p		,002	,000	,001	,003	,001	,192

MWU:Mann Whitney U testi

Öğrencilerin arkadaş grubu ile sosyal faaliyete katılma durumlarına göre kişilerarası tarz puanları incelendiğinde baskın tarz (U=1170.000, p=.039), kaçınan tarz (U=1173.500, p=.040) ve duyarsız tarz (U=1158.000, p=.035) puanları arkadaş grubu ile sosyal faaliyete katılmayanlarda katılanlara göre daha yüksek bulunmuş olup, katılanlar ile katılmayanlar arasında anlamlı bir fark vardır. Öğrencilerin kişilerarası ilişkilerden memnuniyet durumlarına göre kişilerarası tarz puanlarına bakıldığında Kişilerarası Tarz Ölçeğinin alt boyutları olan baskın tarz (U=2371.500, p=.025), kaçınan tarz (U=2238.500, p=.010), öfkeli tarz (U=2330.000, p=.019) ve duyarsız tarz (U=2216.500, p=.009) puanları, kişilerarası ilişkilerden memnun olmayanların, memnun olanlara göre daha yüksek olup anlamlı bir fark vardır. Öğrencilerin kişilerarası ilişkilerde kendini ifade etme durumlarına göre kişilerarası tarz puanlarına bakıldığında Kişilerarası Tarz Ölçeğinin alt boyutları olan baskın tarz (U=6382.500, p=.002), kaçınan tarz (U=6088.000, p=.000), öfkeli tarz (U=6358.500, p=.001), duyarsız tarz (U=6477.000, p=.003) ve manipülatif tarz (U=6348.500, p=.001) puanları, kişilerarası ilişkilerde kendini ifade etmeyenlerin, ifade edenlere göre daha yüksek olduğu ve anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 4).

Öğrencilerin Duygu ifade etme puanları ile kişilerarası tarz puanları arasındaki ilişki incelendiğinde duygu ifade etme puanları ile baskın tarz, kaçınan tarz, öfkeli tarz, duyarsız tarz ve manipülatif tarz arasında negatif yani ters yönlü zayıf ilişki bulunmuştur (Tablo 5).

Tablo 5. Duygu İfade Etme ölçeği puan ortalamaları ile Kişilerarası Tarz ölçeği puan ortalamaları arasındaki ilişki

	Baskın tarz	Kaçınan tarz	Öfkeli tarz	Duyarsız tarz	Manipülatif tarz	Küçümseyici tarz
Duygu ifade etme	-200**	-226**	-124*	-301**	-223**	-046
	,001	,000	,037	,000	,000	,442
	285	285	285	285	285	285

Pearson Korelasyon

Duygu ifade etmeyi etkileyen öğrencilere ait değişkenler çoklu regresyon analizi ile incelendiğinde, duygu ifade etmeyi etkileyen 5 farklı

model elde edilmiştir. Model 1 incelendiğinde, cinsiyet varyansın %11,3'ünü ve modelin genellenebilirliğinin %11'ini açıklamakta olup, modelde öğrencilerin cinsiyet durumları duygu ifade etme puanlarını 7,686 birim düşürmektedir. Model 2 incelendiğinde, cinsiyet ve bireysel sosyal faaliyetlere katılım varyansın %20,5'ini ve modelin genellenebilirliği %19,9'ünü açıklamakta olup, modelde öğrencilerin cinsiyet durumları duygu ifade etme puanlarını 7,483 birim düşürmekte iken Bireysel sosyal faaliyetlere katılım 9,055 birim arttırmaktadır. Analiz sonucunda elde edilen diğer modeller tabloda yer almaktadır (Tablo 6).

Tablo 6. Duygu ifade etmeyi etkileyen değişkenlerin çoklu regresyon analizi sonuçları

Model	B	SH	β	R ²	ΔR^2	p
Model 1						
Sabit	82,784	1,778				
Cinsiyet	-7,686	1,319	-,336	,113	,110	,000
Model 2						
Sabit	65,631	3,524				
Cinsiyet	-7,483	1,251	-,328	,205	,199	,000
Bireysel Sosyal Faaliyet	9,055	1,634	,304			
Model 3						
Sabit	59,809	3,949				
Cinsiyet	-6,965	1,243	-,305	,233	,224	,002
Bireysel Sosyal Faaliyet	8,056	1,640	,270			
Akademik Başarı	2,990	,969	,171			
Model 4						
Sabit	62,984	4,125				
Cinsiyet	-6,713	1,236	-,294			
Bireysel Sosyal Faaliyet	7,967	1,626	,267	,250	,238	,016
Akademik Başarı	2,993	,960	,172			
Aile Tipi	-2,678	1,101	-,130			
Model 5						
Sabit	60,242	4,272				
Cinsiyet	-6,565	1,228	-,287			
Bireysel Sosyal Faaliyet	7,101	1,659	,238	,264	,250	,026
Akademik Başarı	2,793	,957	,160			
Aile Tipi	-2,759	1,093	-,134			
Kişilerarası ilişkilerde kendini ifade etme	2,773	1,235	,124			

Tartışma

Bu araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin duygu ifadeleri ve kişilerarası tarzlarının sosyodemografik durumlara göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında öğrencilerin duygu ifade etme puanlarının sosyal faaliyetlere katılım ve kişilerarası ilişki memnuniyetlerine göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin duygu ifade etme puanlarının cinsiyetler arasında farklı olduğu kızların daha yüksek puana sahip olduğu bulunmuştur.

Kızların erkeklerden daha yüksek puana sahip olması kızların kişilerarası ilişki tarzı ile ilgili olduğu söylenebilir. Kız öğrencilerin durumlar karşısında daha duygusal duyarlı oldukları ile ilgili görüş literatürde ifade edilmiştir (Kliszcz ve ark., 1998).

Akademik başarıya göre duygu ifade puanları arasında farklılık olması kötü akademik başarıya sahip olanların duygu ifade etmelerinin daha az olduğu söylenebilir. Öğrencilerin duygu ifadelerinin cinsiyete akademik başarıya göre farklılık göstermesi ile ilgili literatürde yapılmış çalışmalara rastlanılmamakla birlikte, bazı araştırmalar, profesyonel hemşirelerin duygularını ifade edememesi durumlarında, kaliteli bir bakım sunmalarının zor olacağını göstermektedir (Pades, 2006; Pereira, Ribeiro, Dpes ve Santos, 2013). Bu nedenle, hemşirelik öğrencilerinin duygu ifadesini aktif şekilde kullanmaları yönünde eğitimlerin verilmesi önemlidir.

Çalışmanın öğrencilerin kişilerarası tarz puanlarına ilişkin incelenen sosyodemografiklere ilişkin literatürde yapılmış çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmada elde edilen bulgulara bakıldığında, öğrencilerin kişilerarası tarz puanları sınıflar arasında sadece alt boyutlar arasından küçümseyici tarz puanları arasında fark olduğu bulunmuş ve küçümseyici tarzın 2. sınıf ve 3. sınıf öğrencilerinde yüksek çıkması, 1. sınıfların yeni ortama uyum sağlama süreci ve 4. sınıfların hemşire olma sürecinde profesyonelliğe yakın olmaları olarak açıklanabilir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre kişilerarası tarz puanları kız öğrencilerde daha düşük olması literature ile benzer şekildedir. Öğrencilerin akademik başarıları kötü olarak ifade edenlerin baskın tarz ve kaçınan tarz puanları daha yüksek olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin kişilerarası tarz puanlarının sosyal faaliyetlere katılım ve kişilerarası ilişki memnuniyetlerine göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Arkadaşları ile sosyal faaliyetlere katılım göstermeyenlerin, baskın tarz, kaçınan tarz ve duyarsız tarz puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur.

Kişilerarası ilişkilerden memnun olmayanların baskın tarz, kaçınan tarz, öfkeli tarz ve duyarsız tarz puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişilerarası ilişkilerde kendini ifade edemeyenlerin baskın tarz, kaçınan tarz, öfkeli tarz, duyarsız tarz ve manipülatif tarz puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Duygu ifade puanları ile kişilerarası tarz alt boyutları arasında ters yönde zayıf düzeyde ilişki olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin duygu ifade etmelerini etkileyen değişkenlerin incelenmesi için yapılan regresyon analizinde, elde edilen sonuçlara göre Cinsiyet, Bireysel Sosyal Faaliyetlere katılım, Akademik Başarı düzeyi, Aile Tipi, Kişilerarası ilişkilerde kendini ifade etme durumu

gibi değişkenler duygu ifade etmede etkili olan değişkenler olarak tespit edilmiştir.

Sonuç

Duygu ifadesi ve kişilerarası tarzların hemşire-hasta bakımından önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin eğitim hayatlarında duygu ifadesini artırmaya yönelik ve kişilerarası ilişki tarzlarındaki farkındalığın artırılmasına yönelik eğitimler planlanması duygu ifadesi ve kişilerarası ilişki tarzlarının geliştirilmesinde farkındalık kazandıracaktır.

Kaynaklar

1. Aled, J. (2007). Putting practice into teaching: An exploratory study of nursing undergraduates' interpersonal skills and the effects of using empirical data as a teaching and learning resource. *Journal of Clinical Nursing*, 16(12), 2297-2307. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2007.01948.x>
2. Allen, D. E., Ploeg, J., & Kaasalainen, S. (2012). The Relationship Between Emotional Intelligence and Clinical Teaching Effectiveness in Nursing Faculty. *Journal of Professional Nursing*, 28(4), 231-240. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2011.11.018>
3. Beach, S. R. H., Katz, J., Kim, S., & Brody, G. H. (2003). Prospective effects of marital satisfaction on depressive - Symptoms in established marriages: a dyadic model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 20(3), 355-371.
4. Beblo, T., Fernando, S., Klocke, S., Griepentrost, J., Aschenbrenner, S., & Driessen, M. (2012). Increased suppression of negative and positive emotions in major depression. *Journal of Affective Disorders*, 141(2-3), 474-479. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2012.03.019>
5. Brunero, S., Lamont, S., & Coates, M. (2010). A review of empathy education in nursing. *Nursing inquiry*, 17(1), 65-74. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1800.2009.00482.x>
6. Buss. (1983). Act Frequency Approach to Personality. *American Psychological Association*, 90(2), 105-126. <https://doi.org/10.1037/h0021465>
7. Butler, E. A., Egloff, B., Wilhelm, F. H., Smith, N. C., Erickson, E. A., & Gross, J. J. (2003). The social consequences of expressive suppression. *Emotion*, 3(1), 48-67. <https://doi.org/10.1037/1528-3542.3.1.48>
8. Curtis, K. (2013). 21st Century challenges faced by nursing faculty in educating for compassionate practice: Embodied interpretation of phenomenological data. *Nurse Education Today*, 33(7), 746-750. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.05.007>
9. Dickson, G. L. (1993). The unintended consequences of a male professional ideology for the development of nursing education. *Advances in Medical Education and Practice*, 15(3), 67-83.
10. English, T., & John, O. P. (2013). Understanding the social effects of emotion regulation: The mediating role of authenticity for individual differences in suppression. *Emotion*, 13(2), 314-329. <https://doi.org/10.1037/a0029847>
11. Firth-cozens, Jenny and Cornwell, J. (2009). The Point of Care. Enabling compassionate care in acute hospital settings. The King's Fund. Tarihinde erişildi <http://www.kingsfund.org.uk/publications/articles/enabling-compassionate-care-acute-hospital-settings>
12. George, J. M. (2000). Emotions and leadership: The role of emotional intelligence. *Human Relations*, 53(8), 1027-1055. Tarihinde erişildi <http://www.emeraldinsight.com/doi/10.1108/13665621011028594>
13. Gross, J. J. (2002). Emotion regulation : Affective , cognitive , and social consequences. 281-291.
14. Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual Differences in Two Emotion Regulation Processes: Implications for Affect, Relationships, and Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348-362. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.2.348>
15. Gross, J. J., & Levenson, R. W. (1997). Hiding feelings: The acute effects of inhibiting negative and positive emotion. *Journal of Abnormal Psychology*, 106(1), 95-103. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.106.1.95>

16. Gross, J. J., & Thompson, R. . (2007). Emotion regulation: Conceptual foundations. İçinde J. J. Gross (Ed.), *Handbook of Emotion Regulation Regulation* (ss. 3–27). New York: Guilford Press.
17. Haga, S. M., Kraft, P., & Corby, E. K. (2009). Emotion regulation: Antecedents and well-being outcomes of cognitive reappraisal and expressive suppression in cross-cultural samples. *Journal of Happiness Studies*, 10(3), 271–291. <https://doi.org/10.1007/s10902-007-9080-3>
18. Hayward, R. M., & Tuckey, M. R. (2011). Emotions in uniform: How nurses regulate emotion at work via emotional boundaries. *Human Relations*, 64(11), 1501–1523. <https://doi.org/10.1177/0018726711419539>
19. Hisli Şahin, N., Durak Batıgün, A., & Koç, V. (2011). Kişilerarası Tarz, Kendilik Algısı, Öfke ve Depresyon. *Türk psikiyatri dergisi = Turkish journal of psychiatry*, 22(1), 17–25.
20. Impett, E. A., Kogan, A., English, T., John, O., Oveis, C., Gordon, A. M., & Keltner, D. (2012). Suppression Sours Sacrifice: Emotional and Relational Costs of Suppressing Emotions in Romantic Relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38(6), 707–720. <https://doi.org/10.1177/0146167212437249>
21. Jaycox, L. H., Stein, B. D., Paddock, S., Miles, J. N. V., Chandra, A., Meredith, L. S., ... Burnam, M. A. (2009). Impact of Teen Depression on Academic, Social, and Physical Functioning. *Pediatrics*, 124(4), e596–e605. <https://doi.org/10.1542/peds.2008-3348>
22. Karslı, E. (2008). Kişilerarası tarz, kendilik algısı, öfke ve psikosomatik bozukluklar. Ankara Üniversitesi.
23. Keltner, D., & Haidt, J. (1999). Social functions of emotions at four levels of analysis. *Cognition and Emotion*, 13(5), 505–521. <https://doi.org/10.1080/026993993979168>
24. Keltner, D., & Kring, A. M. (1998). Emotion, social function, and psychopathology. *Review of General Psychology*, 2(3), 320–342. Tarihiinde adresinden erişildi <http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-0001924255&partnerID=40&md5=b578d82e8609917e43f628dac4e859f3>
25. Kennedy-Moore, E., & Watson, J. C. (2001). How and When Does Emotional Expression Help? *Review of General Psychology*, 5(3), 187–212. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.5.3.187>
26. Kozłowski, D., Hutchinson, M., Hurley, J., Rowley, J., & Sutherland, J. (2017). The role of emotion in clinical decision making: An integrative literature review. *BMC Medical Education*, 17(1), 1–13. <https://doi.org/10.1186/s12909-017-1089-7>
27. Le, B. M., & Impett, E. A. (2013). When Holding Back Helps: Suppressing Negative Emotions During Sacrifice Feels Authentic and Is Beneficial for Highly Interdependent People. *Psychological Science*, 24(9), 1809–1815. <https://doi.org/10.1177/0956797613475365>
28. Lench, H. C., Tibbett, T. P., & Bench, S. W. (2016). Exploring the Toolkit of Emotion: What Do Sadness and Anger Do for Us? *Social and Personality Psychology Compass*, 10(1), 11–25. <https://doi.org/10.1111/spc3.12229>
29. Littlejohn, P. (2012). The Missing Link: Using Emotional Intelligence to Reduce Workplace Stress and Workplace Violence in Our Nursing and Other Health Care Professions. *Journal of Professional Nursing*, 28(6), 360–368. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2012.04.006>
30. Marsh, A. A., & Ambady, N. (2007). The influence of the fear facial expression on prosocial responding. *Cognition and Emotion*, 21(2), 225–247. <https://doi.org/10.1080/0269930600652234>
31. McQueen, A. C. H. (2004). Emotional intelligence in nursing work. *Journal of Advanced Nursing*, 47(1), 101–108.
32. Nussbaum, M. C. (2001). *Upheavals of Thought, The Intelligence of Emotions* (1. baskı). Cambridge: Cambridge University Press.
33. Otta, E., Abrosio, F. F. E., & Hoshino, R. L. (1996). Reading a Smiling Face: Messages Conveyed by Various Forms of Smiling. *Perceptual and Motor Skills*, 82(3), 1111–1121. <https://doi.org/10.2466/pms.1996.82.3c.1111>
34. Reis, H. T., Wilson, I. M., Monestere, C., Bernstein, S., Clark, K., Seidl, E., ... Radoane, K. (1990). What is smiling is beautiful and good. *European Journal of Social Psychology*, 20(3), 259–267. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2420200307>
35. Sapolsky, R. M. (2007). Stress, stress-related disease, and emotion regulation. İçinde J. J. Gross (Ed.), *Handbook of Emotion Regulation* (ss. 606–615). New York: Guilford Press.
36. Schutz, P. A., & DeCuir, J. T. (2002). Inquiry on Emotions in Education. *Educational Psychologist*, 37(2), 125–134. https://doi.org/10.1207/S15326985EP3702_7
37. Scott, P. A. (2000). Emotion, moral perception, and nursing practice. *Nursing Philosophy*, 1(2), 123–133. <https://doi.org/10.1046/j.1466-769x.2000.00023.x>
38. Singh, S., & Mishra, R. C. (2011). Emotion regulation strategies and their implications for well-being. *Social Science International*, 27, 179–198.
39. Tse, W. S., & Bond, A. J. (2004). The Impact of Depression on Social Skills: A Review. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 192(4), 260–268. <https://doi.org/10.1097/01.nmd.0000120884.60002.2b>
40. van der Cingel, M. (2009). Original article Compassion and professional care : exploring the domain. *Nursing Philosophy*, 10(2), 124–136.
41. van der Cingel, M. (2014). Compassion: The missing link in quality of care. *Nurse Education Today*, 34(9), 1253–1257. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2014.04.003>
42. Wallbank, S., & Procter, S. (2013). Creating a compassionate and caring NHS: A view on the Francis Report. *Journal of Health Visiting*, 1(3), 136.
43. Webb, T. L., Miles, E., & Sheeran, P. (2012). Dealing with feeling: A meta-analysis of the effectiveness of strategies derived from the process model of emotion regulation. *Psychological Bulletin*, 138(4), 775–808. <https://doi.org/10.1037/a0027600>
44. Whelan, D. C., & Zelenski, J. M. (2012). Experimental Evidence That Positive Moods Cause Sociability. *Social Psychological and Personality Science*, 3(4), 430–437. <https://doi.org/10.1177/1948550611425194>